

Naalagaaffinngornissamut
Nunanullu Allanut
Naalakkersuisoqarfik

§ 21 ISUMALIOQA- TIGISSERTAMIK PILERSITSINISSAQ PILLUGU NALUNAARUSIAQ

2024

§21 ISUMALIOQATIGIISSITAMIK PILERSITSINISSAQ PILLUGU NALUNAARUSIAQ
Naalagaaffinngornissamut Nunanullu Allanut Naalackersuisoqarfik

© 2024 Namminersorlutik Oqartussat

Assi saqqaaniittoq: © Aningaaq R. Carlsen - Visit Greenland

Siulequt

Namminiilivinnerup malitsigisaasa ilaanik aqutsisunut piumasaqaatinulluunniit allanut pituttorsimanani namminerpiaq isummat naliliinerillu naapertorlugit iluarisamik iliuseqartoqarsinnaalersarpoq. Tassa inuunermi suut aqusaagassarissanerlugit namminerpiaq aalajangigassangortarpoq. Nunarput ukiuni untritilinni arlalinni avataaniit sunnersimaneqareersimalluni taamatorpiaq kissaateqarpoq.

Inuiaat kalaallit namminersorsinnaatitaanerat Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu inatsisikkut akuerineqarpoq, tassuunattaarlu namminersortuunerup qanoq anguneqarsinnaanera inatsisitigut aqutissiorneqarpoq. Namminersorneq pillugu inatsit, inuiannik taasisitsinerup amerlanerussuteqarluinnartut akuersillutik taasiffigisaata kingorna, pisortatigoortumik suliarineqalermat kiisalu akueritinniarlugu suliarineqalermat inuiannit kalaallinit erseqqivissumik tapersersorneqarpoq.

Nassuiaammi matumani siunertaq pingaarneq tassaavoq immikkut ilisimasalinnik inuttaqartumik ataatsimiititaliortoqassasoq inatsisip aqutissiuineranik qulaajaasussanik, tassanilu pingaartumik inatsimmi § 21, Kalaallit Nunaata namminersulersinnaaneranut periarfissiisooq immikkut sammineqassaaq. Tamatuma saniatigut Kalaallit Nunaata inatsisissaanut tunngaviusussamut missiliut siulleq inatsisisitigut periutsitigullu nalilersuiffiqineqassaaq.

Namminersornerup tunganut sulinerup qiterisaa tassaavoq inuiaat kalaallit peqataanissaat. Taamaammat namminersorneq pillugu inuiannik isumasiuiffiusumik taasisitsinerup qanoq ingerlasinnaanera isumalioqatigiissitanit sukumiisumik misissorneqartariaqarpoq, tamatumaniissaarlu nunat tamalaat akornanni nalinginnaasumik tunngavigineqartartut isiginiarneqartariaqarput. Taamaaliornitsigut nunatta oqaluttuarisaanerani, inuiaqatigiittut aalajangigassatta pingaarnersaanni aalajangiiniarnermi inuiaat kalaallit kissaataat naapertorlugit pinissaa qularnaareqataaffigissavarput.

Ataatsimiititaliaq, taassumalu nassuiaasiasaa, Kalaallit Nunaata namminersortunngornissaanut suliap sunik nassataqarneranik inuiaasugullu qanoq iliortariaqarnitsinnik pitsaanerusumik paasinnilernissamut aqutissiuueqataassaaq.

Nuummi, ulloq septemberip 19-at, 2024

Vivian Motzfeldt
Naalagaaffinngornissamut
Nunanullu Allanut Naalakkersuisooq

Assiliisoq: © Peter Lindstrøm - Visit Greenland

Imai

Siulequt	3
Aallarniut	6
§ 21- Ataatsimiitsitaliap nassuiaataa	7
Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p sukumiisumik nassuiarneqarnera	7
Inuiannik taasitsitsineq: Namminiilivinneq pillugu inuiannik taasitsitsisarnerni nunat tamalaat tunngavigisartagaat	8
Aningaasarsionernut tunngassuteqartut	9
Inatsit tunngaviusussaq pillugu naliliineq	11
Inaarutaasumik oqaaseqaatit, ataatsimiititaliap aningaasalersorneqarnera kiisalu inuttalersugaanera	13
Namminersorneq pillugu inatsimmi § 21 pillugu ataatsimiititaliap suliasai	14
Ilanngussaq - § 21 Isumalioqatigiissitamut suliakkiutissatut missiliut	16
Aallerfiit	19

Aallaqqaasiut

2024-mi Inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni Inatsisartut aalajangerput Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu Inatsimmi 2009-meersumi § 21-p atuutsilersinneqarnerata qulaajarneqarnissaa siunertaralugu ataatsimiititaliamik pilersitsisoqassaasoq.

Inatsisartut aalajangernerat taanna tunngavigalugu Naalagaaffinngornissamut Nunanullu Allanut Naalakkersuisup naalakkersuisoqarfiani ataatsimiititaliamik tassungalu suliassarititaasunik pilersitsineq pillugu nassuiaasiortussamik ataatsimiititaliortippaa.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p atuutsilersinneqarnera pillugu ataatsimiititaliaq tassungalu suliassarititaasut pillugit nassuiaasiortoqarnissaa Inatsisartunit suliaqkiissutigineqarpoq.

2024-imi Upernaakkut Ataatsimiinnermi Inatsisartut aalajangernerat UPA2024/75/123:

“Namminersorneq pillugu inatsimmi § 21-p atuutsinneqarnissaa siunertaralugu ataatsimiititaliamik pilersitseqqullugit aammalu tunngavissamik matuma kinguliani allassimasunik imalimmik nassuiaammik naatsumik saqqummiuseqqullugit Naalakkersuisut Inatsisartunit matumuuna peqquneqarput: Aalajangersakkap suliniutiginerani alloriarnerit tamaasa pillugit naatsumik paasissutissiissuteqartarnissaq. Suliniutip ingerlateqqinneqarnissaanut suliaqkiut, tassungalu ilanngullugu piffissalersuutaasinnaasut ataatsimiititaliallu katitigaasinnaanera. Inatsimmut tunngaviusussamut missingiutip pigineqareersup suliniummut atatillugu nalilerneqarnera. Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaa naalagaaffinngornissaalu pillugit innuttaasunik isumasiuilluni taasisitsineq qanoq tunngavissaqarluni ingerlanneqarsinnaanersoq pillugu naliliineq. Nassuiaat 2024-mi ukiakkut ataatsimiinnerup aallartinginnerani Inatsisartunit saqqummmneqassaag.”[2]

Naalakkersuisut aalajangerput suliaq ima suliarisagitsik, nassuiaammi matumani naatsumi ataatsimiititaliamik pilersitsineq naatsumik sammineqassaag, tassungalu atatillugu Suliassarititaasusar pillugit siunnersuusiortoqassaag, ataatsimiititaliap sulineranut piffissaliussat kiisalu qanoq inuttalersorneqarnissaa pillugu siunnersuusiortoqassalluni.

Tamatuma kingorna ataatsimiititaliaq pilersinneqareeruni Inatsisartut aalajangerneranni apeqqutigineqartut sinnerinut akissuteqarfiusumik inatsisitigut nassuiaasiornissaq. Taakkununga ilaapput:

1) Namminersorneq pillugu inatsimmi aalajangersakkap § 21-ip taassumalu atuutsinneqalernerata nassuiarneqarnera.

2) Namminiilivinneq naalagaaffinngornerlu pillugu isumasiuiffiusumik taasisitsinerup inatsisitigut tunngavigisinnaasaanik naliliineq.

3) Inatsit Tunngaviusussatut missiliutip inatsisitigut teknikkikkullu naliliivigineqarnera, tassunga atatillugu naalagaaffinngornermut sulinerup ingerlarnga.

Taama iliornikkut Inatsisartut UPA2024/75/123 pillugu aalajangiinerat naammassineqarsinnaavoq.

Ataatsimiititaliaq suliamut ilisimasalinnik inuttassaag, sulianillu ilisimasat aallaavigalugit nassuiaasiornikkut apeqqutit inatsisinut tunngasutillit Inatsisartut aalajangerannut atasut qulaajarneqassallutik.

Isumalioqatigiissitap nalunaarusiassaa

Immikkoortumi matumani ataatsimiititaliap sammisassai sukumiinerusumik atuarneqarsinnaapput, tassanilu nassuiaammi akineqartariaqartut pillugit ilitsersuusiortoqassalluni.

Taanna qulequttanut, Inatsisinut ataatsimiititaliap inatsisartut upernaakkut ataatsimiinneranni immikkoortumik 75/123-imik aappasaaneerinninnermini inassuteqaataanik ersersitsisunut agguataarsimavoq. Ataatsimiititaliaq pingaarnerpaamik inatsisitigut ataatsimiititaliaassaaq.

Ataatsimiititaliaq aningaasaqarnermut tunngasunik sammisaqassanngilaq tamanna Inatsisartut aalajangernerannut ilaanngimmat. Inatsisartut aalajangernerat naalagaaffinngoriartornermi inatsisinut erseqqissumik sammisuuvoq.

Erseqqippportaaq naalagaaffinngoriartorerup aningaasaqarnermut tunngasortaa suliap immikkoortuani allamiissamat, tamannalu Inatsisartut tamatuminnga aalajangeeripata qulaajarlugu aallartinneqarumaarpoq.

Aammattaarli naalagaaffinngornissaq pillugu tunngaviumik aallarnisaataasumillu aalajangernermut (naalagaaffinngornissamik aalajangerniviunngitsumut) atatillugu inatsisinut tunngassuteqartut qulaajarneqaaqqaartariaqarnerat tunngavissaqarpoq, tamatumalu kingorna aningaasaqarnermut tunngasut naalagaaffinngorneq pillugu Danmarkimut isumaqatiginninniarnermi sapinngisamik qulaajarneqartariaqassallutik.

Isumaqatigiinniarnertit taakkuttaaq Kalaallit Nunaat namminiilivissappat aningaasatigut atugassaviinik ersersitsisussaassapput. Taamaammallu namminiilivinneq pillugu isumaqatigiinniarnertit naalagaaffinngornermi aningaasatigut tunngavissanut sunniuteqartussaassapput.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p sukumiisumik nassuiarneqarnera

Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p atorneqalernerata nassuiaasiorneqarnissaa ataatsimiititaliap pilersinneqarnerani siunertavoq. Aalajangernermi alloriarnertit tamarmik inatsisitigut qulaajarneqarnissaat ataatsimiititaliap suliaasa qiterpiaraat.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi Kapitali 8, Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut periarfissai:

Inatsimmi takuneqarsinnaasutut nammiliivinnissamik aalajangernerpiaap tamatumalu kingorna suliap ingerlanissaa pillugu aalajangersakkanik alloriarfissanillu qassiinik paragrafi imaqarpoq:

Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut periarfissai

§ 21. Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik aalajangerneq inuiaat kalaallit aalajangernerannik tunngaveqassaaq.

Imm. 2. Imm. 1-imi pineqartutut ittumik aalajangiisoqarpat Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaa piviusunngortinniarlugu Naalakkersuisut aamma Danmarkimi naalakkersuisut akornanni isumaqatigiinniarnertit aallartinneqassapput.

Imm. 3. Naalakkersuisut Danmarkimilu naalakkersuisut Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaata piviusunngortinnissaanik isumaqatigiissutaat pissaaq Inatsisartut akuersinerannik tunngaveqartumik aamma Kalaallit Nunaanni innuttaasunik taasisitsinikkut akuerineqassalluni. Aammattaq taamatut isumaqatigiissuteqarneq Folketingip akuersineratigut pissaaq.

Imm. 4. Kalaallit Nunaata namminiilivinnerata kingunerissavaa Kalaallit Nunaata imminut naalagaaffittut oqartussaaffigilerneru. [1]

Ataatsimiititaliap suliassai

Ataatsimiititaliap suliassaa tassaavoq § 21-p atornerqarnerani alloriarfiit tamakkerlugit nassuiassallugit, tassungalu ilanngullugu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiaat kalaallit aalajangererat qanoq ingerlassasoq nassuiarneqassaaq.

Aalajangerneq taama pingaaruteqarluinnartigisoq qularnermik pilersitsiviussanngilaq. Namminiilivinnissamik aalajangertoqarpat inuiaat kalaallit Naalakkersuisunut piginnaatitsissusiinerat qularutissaanngilluinnassaaq. Naalakkersuisut tassaasapput namminiilivinnissamut suliap ingerlaqqinnerani inuiannut kalaallinut sinniisuusussat.

Suliami tasanissaaq pingaaruteqarpoq Inatsisartut inissisimanerat qulaajassallugu.

Taamaammallu tassa aalajangersakkami Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut periarfissaata sukutsitaasa tamarmik inatsisinut tunngasortaanik ataatsimiititaliaq nassuiaassaaq.

Inerniliinerup ilaa

Ataatsimiititaliap inatsisitigut qulaajaanerata malitsigisaanik tunngavissarissaarluni kiisalu inatsisip periarfissarititaasa iluini aalajangiisoqarinnissaa Inatsisartut Naalakkersuisullu sinnerlugit qularnaarneqassaaq.

Suut pinngitsooratik aqqusaartariaqarnerut namminiilivinnissamullu aqqutaani suut inatsisitigut piumasaaqataassanersut erseqqissumik paatsuugassaangitsumillu qulaajarneqassaaq.

Inuiannik taasititsineq: Namminiilivinneq pillugu inuiannik taasitsitsisarnerni nunat tamalaat tunngavigisartagaat

Inuiannik taasititsineq oqartussaaqatigiinnerup aqqani namminiilivinnissamik aalajangiinerup qiterpiaraa. Ataatsimiititaliap nassuiaataani nunat tamalaat tunngavigisartagaat taakkulu assigisaat naalagaaffinngornissamik taasitsitsinerlut tunngasut qulaajarneqassapput.

Nunat tamalaat najoqqutarisartagaat tunngaviilu

Naalagaaffinngornissamik inuiannik taasitsitsinermi nunat tamalaat tunngavii inuiassuit inatsisaanut, tamat oqartussaaneranni pingaartitanut kiisalu suliap naqisimaneqanngitsumik naapertuilluartumillu pinngitsoorani ingerlanissaanut ataqqinninnermik toqqammaveqarput.

Nammineq aalajangiisinnaatitaaneq

Naalagaaffiit Peqatigiit isumaqatigiissutaatigut kiisalu nunat tamalaat angerfigeqatigiissutaasigut inuiaat namminneq aalajangiisinnaatitaanerak akuersaarneqarpoq. Pisinnaatitaaffik taanna toqqammavittut pingaaruteqarluinnarpoq kiisalu naalagaaffinngornissamik inuiannut taasitsitsinermi avaqqunneqarsinnaanani.

Taassuma malitsigisaanik inuiaat tamarmik politikkikkut inissisimaffimminnik kiisalu aningaasarsiornikkut, inooqatigiinnikkut kulturikkullu ineriartornissartik pillugu naqisimaneqaratik aalajangiisinnaatitaapput.

Kalaallit Nunaat eqqarsaatigalugu naalagaaffinngornissaq pillugu inuiannik taasitsitsinermi inuiaat kalaallit piumasaaq kiisalu politikkikkut inissisimannissaminnik toqqaasinnaatitaanerak ataqqineqassaaq. Tamatuma malitsigisaanik Kalaallit Nunaata siunissami inissisimanera naqisimaneqanngitsumik tamallu oqartussaaqataaffigisaanik inuiaat taasitsitsinerak inerneranik tunngaveqassaaq, taasitsitsinerlu taanna inuiaat siuumoortumik naqisimaneqaratik paasisimasarqarlutillu oqallisereerlutik kissaatigisaannut ersiutaassaaq.

Inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisinnaatitaanerak Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut ikaarsaaratarsinnaanera pillugu isumaliutersuutini aalajangiinernilu tamani qitiusumik tunngavius-saaq.

Kalaallit Nunaat eqqarsaatigalugu nunasiaaneq siusinnerusukkullu nunasiaasimaneq pillugu inuiassuit inatsisaat suleriaasiilu suunersut naliliivigissallugit naleqquttuusaaq. Kalaallit Nunaata Danmarkillu akunnerminni oqaluttuassartaat nunasiaataanermik imaqarpoq, taamaassusialu Naalagaaffiit Peqatigiinni pisortatigoortumik nalunaarsugaasimalluni.

Tassunga atatillugu Danmarkip Naalagaaffiata Inatsisaanut Tunngaviusumut tunngasut attuumassuteqarsinnaasut isiginiarneqassapput,

taakkulu nunasiaasimasumi namminiilivinnissaq pillugu inuiannik taasititsinermit qanoq attuumassuteqarnerat ilanngunneqassalluni.

Kalaallit Nunaanni taasisinnaatitaanermit inatsit tamatumami tamakkiisumik nalilersuiffiqineqarta-riaqarpoq, tassami inuiannik taasititsinerup inernerana nunani tamalaani ataqqineqarsinnaasariaqarpoq. Taassuma tunngavia tassaavoq inuiannik taasititsineq naalagaaffimmik nutaamik, nunarsuarmioqatigiinnut ilannguttussamik pilersitsinermit kinguneqaratarsinnaammat. Naalagaaffimmi nutaami tassani inuiassuit inatsisaanni malitassat isiginiarneqarsimanerannik malinneqarsimanerannillu nunarsuarmioqatigiit qularunnaarsinneqarsimanissaasa pingaassusia allaq- qunneqarsinnaangilaq.

Naalagaaffinngorsimaratarsinnaasup nunanit tamalaanit akueritinniarneqarnerani pissutsit taama ittut isiginiarneqarnerat qitiusorujussuussaaq.

Inerniliinerup ilaa

Suliap naqisimaneqanngitsumik, naapertuilluurtumik kiisalu inuiannik kalaallinik akuutitsiviusumik ingerlanneqarsinnaanera qularnaarumallugu naa-

lagaaffinngornissamik taasititsinermit inuiassuit inatsisaanni tunngavinnik ataatsimiititaliaq suku- miisumik misissuissaaq.

Taamaaliornikkut inuiaat kalaallit kissaataasa taasititsinermit ersersinneqarnissaa tunngavis- siorneqassaaq. Kalaallit Nunaata najoqqutassat tamakku malittariaqarpai namminiilivinneq pillugu inuiannik taasititsinerup eqqortumik akuerisaasu- millu pinissaa qularnaarumallugu. Tamanna Nam- minersorneq pillugu Inatsimmi § 21 naapertorlugu inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisnaatitaa- nerannik piviusunngortitsinermit alloriarnerus- saaq aalajangiisuusorujussuaq.

Inatsisartut Naalackersuisullu tunngavissamik patajaatsumik illuinnaasiunngitsumillu siunner- suuteqassapput, taannalu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiannik taasititsinermit taasisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu nunanit ta- malaanit akuerineqarsinnaassaaq. Taamalu nam- miniilivinneq naalagaaffinngornerlu pillugit inui- annik isumasiuiffiusumik taasititsinerup inatsisitigut atugassarititaasunik qanoq ittunik sinaakkute- qarlungi ingerlanneqarsinnaanera ataatsimut nali- liiffiqineqassaaq.

Aningaasarsiornermut tunngassuteqartut

Inatsisinut ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaani oqaatigineqarpoq danskit naalagaaffiata Kalaallit Nunaannut aningaasatigut tapersersuinissamut (ataatsimoortumik tapiissutit) pisussaaffia atuukkunnaassasoq.

Namminersorneq pillugu inatsimmi kapitali 3-mi erseqqissumik oqaatigineqarpoq aatsitassarsior- nermit isertitat amerlassusii naapertorlugit ataatsimoortumik tapiissutit atorunnaarsikkia- rtuaarneqassasut. Ataatsimoortumik tapiissutit qa- qugukkut ikiliartortinneqalissanersut aalaja- ngersimasumik malittarisassaqaqtitsiviuvoq, kiisa- lu aatsitassarsiornermit isertitat kiisalu ataatsi- moortumik tapiissutit amerlaqatigiillerpata taava Kalaallit Nunaat Danmarkilu ataatsimoortumik tapiissutit pillugit nutaamik isumaqatigiinnialer- sussaapput.

Inatsisip atuunnerani tapiissutinik atorunnaarsit- siartornermut aqqissuussinerup ataani Nam- minersorlutik Oqartussat aatsitassarsiornermit annerusumik isertitaqarsimannginnerat pissuti- galugu ataatsimoortumik tapiissutit allannguute- qarsimanngillat.

Inatsisartut suliap matuma aallartinneqarnissaa-

nik aalajangiinerat Kalaallit Nunaata namminiilivis- simasup aningaasatigut atugaanik qulaajaaqqusi- nermik, imaluunniit Kalaallit Nunaata namminiiliv- innera eqqarsaatigalugu Kalaallit Nunaata Dan- markillu akornanni pissutsinik qulaajaaqqusiner- mik imaqaangilaq. Inatsisartut aalajangerneranni qitiutinneqartut tassaapput namminersornermut inatsimmi § 21-mut atatillugu suliap inatsisitigut qanoq aalajangersimasumik ingerlanissaa, inui- annik taasititsinermit tunngasut, kiisalu Inatsisissa- mut tunngaviusussamut missiliummik naliliineq. Tassalu aalajangiinermit inatsisititut tunngasut qiteritinneqarsimapput.

Inatsisinut ataatsimiititaliap isumaliutissiissutaani namminiilivinnerup aningaasarsiornermut allaffis- sornikkullu kingunissai eqqaaneqarput, kiisalu namminiilivinnissaq eqqarsaatigalugu taakku qula- jarneqartariaqarnerat aamma eqqaaneqarpoq. Pissutsit taakku ataatsimoortumik tapiissutinut ukiut tamaasa Danmarkimiit Kalaallit Nunaannut tunniunneqartartunut ikigisassaangitsunut tun- ngasuupput, kiisalu suliassaqaqfinnut ullumikkut Danmarkip isumagisaanut tunngassuteqarlutik. Tulliuttut Inatsisinut ataatsimiititaliap Isumaliutis- siissutaanersuupput:

Pisortanut aningaasaqarnikkut allaffissornik-kullu kingunerisassai:

Naalagaaffinngortoqassagaluarpat Danmarkip ataatsimoortumik tapiissutitut ilusilerlugit Kalaallit Nunaannut aningaasaqarnikkut tapiissuteqarnis-samut pisussaaffia atorunnaassaaq. Ataatsi-moortumik tapiissutit ukiumoortumik 4,3 milliarder kr.-t missaannik amerlassuseqarput, Nunatta Karsiata isertitaasa (2022-mi; 7,6 milliarder kr.-t) affai sinnilaarlugit aammalu Nunatta Karsiata aningaasartuutaasa (2022-mi; 7,5 milliarder kr.-t) affai sinnilaarlugit nalingat. Naalagaaffiup Kalaallit Nunaannut ataatsimoortumik tapiissutaasa sani-atigut Kalaallit Nunaanni suliassa qarfiit arlallit isumagineqarnerannut naalagaaffik ullumikkut suli aningaasartuuteqartarpoq, tassungalu assersuutigalugu ilaavoq eqqartuussiveqarneq. Naalagaaffinngornermi suliassa qarfinnik taakkuninnga isumaginninnissaq Kalaallit Nunaannit tiguneqarpat taakkununnga aningaasartuutit Kalaallit Nunaannit aamma akilernerqartussanngussapput. 2015-imi aningaasartuutit ukiumoortumik 0,6 milliarder kr.-t pallillugit annertussuseqartutut nalilernerqarput. (Ilisimasat malillugit kisitsisit nutaanerit pigineqanngillat). [2]

Kisiannili Kalaallit Nunaanni Namminersorneq pillugu Inatsit Kalaallit Nunaat namminiilivissagaluarpat Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni aningaasaqarnermut tunngasunik nassuiaateqarfiunngilaq. Namminiilivinnerup piviusunngortinneqarnera pillugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni isumaqatigiinniartoqartariaqassaaq. Isumaqatigiinniarnerni taakkunani pissutsit ullumikkutut issappata nunat akornanni aningaasaqarnermut tunngasut isumaqatigiinniutigineqassapput. Tassungalu ilanngullugu suliassa qarfiit ullumikkut Danmarkip Kalaallit Nunaat sinnerlugu isumagisai qanoq pineqassanersut isumaqatigiinniutigineqassapput.

Namminiilivinneq anguneqassappat soorunami suliassa qarfiit tiguneqarnissaat pilersarusiorneqartariaqarpoq, kiisalu namminersornermi aqutsisuusut imaluunniit kalaallit naalagaaffigiligassaata suliassanik taakkuninnga tigusissagunik sunik piumasaqarfigineqarnissaat pilersarusiorneqartariaqarpoq. Inatsisinut ataatsimiititaliap isumaliutissiisutaani eqqaaneqartutut suliassa qarfinnik tigusinermut aningaasartuutissat nutaanik kisitsisaatigineqanngillat. Tamanna Kalaallit Nunaata Danmarkillu isumaqatigiinniarnernannut ilaasariaqarpoq. Suliassa qarfiit 30-t missaannik

amerlassusillit suli naalagaaffimmit isumagineqartut tiguneqarsimangillat. Taakku ilarpassui inatsisinik suliassa qarfiulersussap ataaniipput. Pingaartu-mik suliassa qarfik tamanna ineriartortittariaqas-saaq, tassami kalaallit naalagaaffigiligassaannik, pissaanerup pingasoqiusaaffianik, pilersitsinermi suliassa qarfik taanna qitiusussaavoq – pissaa-nermi agguataarsimassaaq inatsisiliortunut, inatsisinik atortitsitsisinut inatsisillu tunngaviga-lugit eqqartuussisartunut.

Kalaallit Nunaata Danmarkillu isumaqatigiinniarnissaannut piareersaatit assut annertussapput, taamaammat nunat taakku marluk akornanni aningaasanut attuumassuteqartut annertunerusut tamarmik paasisimallualerneqartariaqarlutik. Ataatsimoortumik tapiissutinut kiisalu suliassa qarfinnut Danmarkip suli tigummisaanut aningaasartuutit saniatigut aningaasaqarnermut tunngassuteqartut allat qulaajaavigineqartariaqarput. Soorlu suliassa qarfinni kalaallit tigusaanni naalagaaffiup namminersorlutillu oqartussat suleqatigiinneri aningaasanut tunngasutigut isiginiartariaqarsinnaasuni, soorlu peqqinnissamut, ilinniar-titaanermut, suliffissaqartitsinermut, niuernermut kiisalu assartuinermut allatigullu tunngasuni. Pingaartumik Kalaallit Nunaata namminiivinneranut tunngatillugu Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni aningaasatigut suleqatigiinneq ingerlaannassappat taama iliortoqartariaqarpoq.

Piareersaatit annertussapput sulinermilu toqqammavissat erseqqissut pisariaqassallutik, tamatumalu peqatigisaanik suliqaq sivilunilu akisussaaq.

Suliassaq taanna taamaammat § 21-mut Ataatsimiititaliap qulaajagassaanut ilaasutut isigineqanngilaq, tassanimi suliassaq tassaammat namminersorneq pillugu inatsimmi § 21-ip atorneqalernerani suliassat suussusii ersersissallugit nassuiassallugillu – imaangitsoq alloriarfissat tamaqqisaasa ingerlatissallugit piareersassallugilluunniit. Suliassaq taama ittoq § 21-mut Ataatsimiititaliap piffissamik atuuffianik sivitsorsaassaaq, soorlu nassuiaatip qaqugukkut tunniunneqarsinnaaneranut, kiisalu tamatuma saniatigut Ataatsimiititaliap katitigaaneranut angissusianullu sunniuteqassalluni. Aammattaaq Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik tunngaviusumik aalajangertoqariarpat suliarissallugu naleqqupput tassami suliarmi tamatumani kisitsisit nutaanerpaat pigissallugit

pingaaruteqassamat. Taama suleriaaseqarnikut naatsorsuutigineqarpoq Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni isumaqatigiinniartoqareerpat inuiannik taasititsisoqassasoq, tassanilu namminiilivinnerup aningaasaqarnermut tunngasortai ilisimaneqartussaassallutik.

§ 21-mut Ataatsimiititaliap nassuiaasiornerani oqaatigineqareersutut Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni aningaasaqarnermut tunngasunik sukumiisumik qulaajaanissaq siunniunneqanngilaq. Tamanna oqaatigereerlugu naleqqussinnaavoq nunasiaasimanerup atorunnaarsinneqarnera pillugu inuiassuit inatsisaatigut qulaajaanermi nunasiaasimasup namminiilivinneranut atatillugu nunasiaateqarsimasup nunasiaataasimasullu akornanni aningaasanut tunngassuteqarsimasut sulilu atuuttut pillugit paasissutissat ilaassappata imaluunniit isiginiarneqassappata. Tamakku Ataatsimiititaliap nassuiaataani sukumiisumik nassuiartariaqassanngillat, kisiannili namminiivilikkiartornerup ingerlanerani kingusinnerusukkut sukumiinerusumik qallorneqarsinnaanngornissaannut naammattumik itisilerneqarsimassallutik.

Inerniliinerup ilaa

Suliap matuma aallarnerneqarnissaanik Inatsisar-

Inatsit tunngaviususaaq pillugu naliliineq

Inatsisinut ataatsimiititaliap inassuteqaataani, kingorna Inatsisartut aalajangiineriligaanni oqaatigineqarpoq kissaatigineqartoq:

“Inatsisit tunngaviat pillugu nalunaarusiornermi Inatsit tunngaviusussatut missiliut suliarinninnermut ilanngullugu isiginiarneqassaaq.”

Suliaq innersuussutigineqartoq tassaavoq § 21-p ataani suliassat tulleriinnilersornerat.

§ 21-mi namminerimi inatsit tunngaviusussamik suliame qanoq inissisimanissaat oqaatigineqanngilaq, taamaattorli namminersorneq pillugu inatsimmut nassuiaatini oqaatigineqarpoq

“Allassimavoq Kalaallit Nunaanni Naminersorlutk Oqartussat piumagunik inatsisinik tunngaviusunik piareersaallutik aallartissinnaapput. Taamaalluni namminersorneq pillugu inatsisip iluani Kalaallit Nunaata kisimiilluni, namminiilivinnissani piareersalersinnaavaa” [3] (Namminersorneq pillugu Kalaallit Qallunaallu isumalioqatigiissitaat, 2008, qup. 256)

Suliaq taanna 2016-imi Kalaallit Nunaanni Inatsit

tut aalajangernerat Kalaallit Nunaata namminiilivinnermini aningaasatigut atugassai imaluunniit Kalaallit Nunaata namminiilivinnerani Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornanni aningaasanut tunngasut qulaajarneqarnissaat peqqussutigineqanngilaq. Inatsisartut aalajangerneranni qitiutin-neqartoq tassaavoq namminersornermut inatsimmi § 21-mut atatillugu suliap inatsisitigut qanoq aalajangersimasumik ingerlanissaa, inuiannik taasitsinermut tunngasut, kiisalu Inatsit tunngaviusussatut missiliummik naliliineq. Tassalu inatsisitunut tunngasut qiteritineqarput.

Naleqqutissaaq nunasiaasimanerup atorunnaarsinneqarnera pillugu inuiassuit inatsisaatigut qulaajaanermi nunasiaasimasup namminiilivinneranut atatillugu nunasiaateqarsimasup nunasiaataasimasullu akornanni aningaasanut tunngassuteqarsimasut sulilu atuuttut pillugit paasissutissat ilaassappata imaluunniit isiginiarneqassappata.

Tamakku Ataatsimiititaliap nassuiaataani sukumiisumik nassuiartariaqassanngillat, kisiannili namminiivilikkiartornerup ingerlanerani kingusinnerusukkut sukumiinerusumik qallorneqarsinnaanngornissaannut naammattumik itisilerneqarsimassallutik.

tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat pilersitsinikkut aallartinneqarsimasutut oqaatigineqarsinnaavoq. Inatsit tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat 2023-imi isumaliutissiissumminnik, Inatsit tunngaviusussatut missingiummik imaqartumik saqqummiussipput.

Inatsit Tunngaviususaaq pillugu isumalioqatigiissitaliornermi siunertaq pingaarnaq tassaavoq Kalaallit Nunaata naalagaaffiata namminersortup inatsit tunngaviusussanut missiliummiussalluni. Tassunga ilanngullugu inatsit tunngaviusussatut missiliut ilaatigut inuiaat kalaallit kulturiannut, oqaasiinut kinaassusiannullu toqqammaviliissaaq kiisalu taamaammat siunertaasoq tassaassaaq ulloq taanna Kalaallit Nunaat namminiilivippat inatsisit tunngaviusut atuutsilissasut. [4]

Inatsit Tunngaviususaaq pillugu Isumalioqatigiissitat aammattaaq Naalakkersuisunit peqquneqarput inatsit tunngaviusussamut missiliummi kiffaanngissuseqarluni naalagaaffimmik allamik naalagaaffeqateqarsinnaaneq ilaassasoq. [4][5] Tassalu inatsit tunngaviusussamut missiliummut piomasaaqatit pingaarnert ilaat tassaasimapput:

- Inatsit Tunngaviusussatut missiliut inuiaat kalaallit kulturiannut, oqaasiinut kinaassusianullu toqqammaviliissasoq
- Missingiummi kiffaanngissuseqarluni naalagaaffeqateqarsinnaaneq periarfissaatinneqassasoq

Missiliut aallarniutitaqarpoq, 11-inik kapitaleqarluni kiisalu 49-nik paragrafeqarluni. Missingiut inatsit tunngaviusussaq pillugu isumalioqatigiissitat isumaliutissiissutaanni ippoq. Inatsit Tunngaviusussaq pillugu isumalioqatigiissitat Inatsit tunngaviusussamut missiliusiorput inuiaat kalaallit kulturiannut, oqaasiinut kinaassusiannullu toqqammaviliisumik. Tamanna aallarniummi atuarneqarsinnaavoq, kiisalu paragraffit ilaanni. Pingaartumik § 19 – § 20-mi inuiaat kalaallit kinaassusiat inuusaasiallu akuersarneqarpoq. Tamatuma saniatigut missingiut inatsit tunngaviusutigit tamat oqartussaaqataaneranni tunngavigineqartartut pillugit nunat tamalaat malittarisartagaasa iluiniippoq, missingiummilu tamat oqartussaaqataanerat, inuit pisinnaatitaaffii, pissaanerup agguataarsimanera, illersornissamut isumannaal-lisaanermullu tunngasut akuerineqarsimallutik.

Kiffaanngissuseqarluni naalagaaffeqateqarsinnaanermik isumaliutit inatsit tunngaviusussatut missiliummi toqqaannartumik taaneqanngilat, kisiannili § 44-mut nassuiaatiniipput, tassanilu oqaatigineqarpoq naalagaaffiit suleqatigiiffi-inut, soorlu EU-kkutut ittunut Kalaallit Nunaat suleqateqarsinnaassasoq naalagaaffiup kisivimmi oqartussaanerani iperarneqarnera pillugu isumaqatigiissusiorfiusumik[4].

Inatsit Tunngaviusussatut missiliutikkut inuiaat kalaallit kulturiat, oqaasii kinaassusiallu toqqamvavissiorneqarsimanersut § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliivigisassarinnigikkaa isumaqartoqarpoq. Apeqqt taanna inuiannit kalaallit tunngaviatigit isummerfigineqartussaavoq.

Paarlattuanik inatsit tunngaviusussatut missiliut imarisamigit naalagaaffiit tamat oqartussaaqataaffigisaasa inatsit tunngaviusussanut naapertuunnersoq § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliiffigissavaa, kiisalu inuiassuit inatsisaasigut piumasari-neqartartunut nutaaliaasunut naapertuunnersoq naliliiffigissallugu. Inatsit Tunngaviusussatut missiliut oqaasertamigit inatsisilerinikkut atugaasartunik atuiffiunersoq Ataatsimiititaliat-taaq naliliivigissavaa, tassungalu ilanngullugu nutserinermut

naqqissugassanullu tunngasunik, inatsisinut tunngasunik, inatsimmut nassuiaatitaanik allanillu kaammattuuteqassalluni.

Aammattaaq kissaatigineqarpoq:

Inatsit tunngaviusussatut missiliutip inatsisitigit teknikkikkullu naliliivigineqarnera, tassunga atatillugu naalagaaffinngornermut sulinerup imarisaa.

Tamatuma peqatigisaanik § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliivigissavaa Kalaallit Nunaata Danmarkillu isumaqatigiinniarnersa inernerattut missiliut naleqqussartariaqarumaarnersoq, pingaartumik Kiffaanngissuseqarluni Naalagaaffeqatigiittoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu.

taamatullu:

"Inatsimmut tunngaviusussamut missiliutip pigineqareersup suliniummut atatillugu nalilerneqarnera."

Inerniliinerup ilaa

Inatsit tunngaviusussatut missiliut imarisamigit naalagaaffiit tamat oqartussaaqataaffigisaasa inatsit tunngaviusussannut naapertuunnersoq § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliiffigissavaa, kiisalu inuiassuit inatsisaasigut piumasari-neqartartunut nutaaliaasunut naapertuunnersoq naliliiffigissallugu. Inatsit tunngaviusussatut missiliut oqaasertamigit inatsisilerinikkut atugaasartunik atuiffiunersoq Ataatsimiititaliat-taaq naliliivigissavaa, tassungalu ilanngullugu nutserinermut naqqissugassanullu tunngasunik, inatsisinut tunngasunik, inatsimmut nassuiaatitaanik allanillu kaammattuuteqassalluni.

Tassalu kissaatigineqarpoq:

Inatsit tunngaviusussatut missiliutip inatsisitigit teknikkikkullu naliliivigineqarnera, tassunga atatillugu naalagaaffinngornermut sulinerup imarisaa.

Tamatuma peqatigisaanik § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliivigissavaa Kalaallit Nunaata Danmarkillu isumaqatigiinniarnersa inernerattut missingiut naleqqussartariaqarumaarnersoq, pingaartumik Kiffaanngissuseqarluni Naalagaaffeqatigiittoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu.

Taamalu:

"Inatsimmut tunngaviusussamut missingiutip pigineqareersup suliniummut atatillugu nalilerneqarnera."

Inaarutaasumik oqaaseqaatit, ataatsimiititaliap aningaasalersorneqarnera kiisalu inuttalersugaanera:

Tunuliaqutaq

Namminersornermut inatsimmi § 21-ikkut Kalaallit Nunaata Danmarkimit avissaarluni namminiilivinnissaanut danskit inatsisaatigut atugassarititaasut aalajangersarneqarput. Inatsisikkut aalajangersagaq taanna qassiiik politikikkut, aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisussaaffinnik isumaliutersuutissanillu sukumiisumik misissorneqartussanik suliarineqartussanillu imaqarpoq.

Siunertaq

Ataatsimiititaliakut tassuuna siunertaasoq tassaavoq Namminersorneq pillugu inatsimmi § 21-p atorineqaleratigut suliarineqalersussat inatsisitigut nassuiaasiussallugit. Aalajangiinerup ingerlanerani alloriarfiit pisariaqartussat ataatsimiititaliamit misissorneqarlutillu nassuarneqassapput, inatsisit atuuttut misisoqqissaarneqassallutik, kiisalu suliap ingerlaqqinnissaanut siunnersuusiussalluni. Kalaallit Nunaata namminiiliveratarnissaanut inatsisitigut sulinerup aaqqisorluagaanissaa isertuaatsuunissaalu qularnaagassarissavaa.

Suliassat

Ataatsimiititaliaq qitiusunik qassiiik suliassaqarpoq, tamarmik Kalaallit Nunaata namminiilivikiartorneranik naliliinermit pilersaarusiornermilu pingaaruteqavissuusunik.

Ataatsimiititaliap inatsisitigut kiisalu tunngaviusumik inatsisitigut aalajangersakkat pisariaqartut nalilersussavai, soorlu Namminersornermut inatsimmi § 21 kiisalu tunngaviusumik inatsisissatut missingiut namminiilivinneq piviusunngortinniarlugu alloriarnikkaarlugit qulaajassallugit. Tamatuma malitsigisaanik inatsisit atuuttut kiisalu inatsimmi tunngaviusumi aalajangersakkat, Kalaallit Nunaata naalagaaffittut namminersortut inatsisitigut erseqqissunik atorluarsinnaasunillu tunngaveqarluni ingerlanissaanik qularnaarisussat misissorneqassapput.

Tunngaviusumik inatsisissamat missingiummik nalilersuinermit ilanngullugu naalagaaffimmi namminersortumi Kalaallit Nunaanni politikikkut allaffissornikkullu aaqqissugaanerit pilersinneqartussat oqaaseqaateqarfigissallugit isumaliutigissavaa. Taakkununga ilaatinneqassapput naalak-

kersuisoqarnerup aaqqissugaanera, inatsisartut katitigaanera pillugu isumaliutit oqaaseqaatillu, kiisalu naalackersuisoqarfiit assigiinngitsut pisortallu ingerlatsiviisa qanoq aaqqissugaasinnaaneri ingerlasinnaanerilu.

Sulisoqarneq aningaasallu kiisalu allattoqarneq

Ataatsimiititaliaq sullinneqarsinnaaqqullugu suliaminillu ingerlatsinnaaqqullugu § 21-mut Ataatsimiititaliap sulineranut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Aningaasanik immikkoortitsinikkut ataatsimiititaliap sukumiisumik pisariaqanngitsumik kinguarsarani sulinissaa qularnaarneqassaaq. Immikkoortitanut ilaassapput Ataatsimiititaliap ilaasortaasa Namminersorlutik Oqartussani atorfiluunngitsut akissarsiassaat. Naalagaaffinngornisamat immikkoortortaqaq allattoqarfittut atuutissaaq. Suliassamat tassunga immikkoortortaqaq aningaasaliiffineqartariaqarpoq suliassaq taanna immikkoortortap aningaasatigut atugassaani missingersuusiorneqarsimanngimmat.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut 2025-moortumut aappassaaneernissaanut pingajussaaneernissaanulluunniit allannguutissatut siunnersuusiornissaq iluatsillugu ataatsimiititaliap aningaasalersornissaanut tunngasut Naalackersuisut isummerfiginiarpaat.

§ 21-mut Ataatsimiititaliamut ilaasortat suliamut piginnaaneri isiginiarneqassapput, annermik inatsisilerinermut piginnaanillit, Kalaallit Nunaanni namminersornerneq pillugu inatsisip pilersinneqarnerani Kalaallit Nunaannit peqataasimasut, kiisalu suliamut piginnaasallit § 21-ip aaqqisorneqarneqarnerani peqataasimasut.

Ataatsimiititaliap amerlanngitsuinnarnik ilaasortaqaanissaa siunniunneqarpoq.

Ataatsimiititaliap sulinini nammineq aaqqissuutissavaa, siviunerpaamillu ukiut marluk ingerlaneranni nassuiaammik saqqummiussissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Namminersorneq pillugu inatsimmi § 21 pillugu

ataatsimiititaliap suliassai

§ 21-ikkut nassuiarneqartussaq tassaavoq Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanut aqqummi alloriarfiit inatsisitigut nassuiaasiussallugit, kiisalu namminiilivinnissaq anguniarlugu qanoq iliortoqartariaqarnerisooq nassuiassallugu.

A. Ataatsimiititaliap suliassai:

Ataatsimiititaliap suliassaa tassaavoq § 21-p atornerqarnerani alloriarfiit tamakkerlugit nassuiassallugit, tassungalu ilanngullugu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiaat kalaallit aalajangernerat qanoq ingerlassasoq nassuiarneqassaaq. Aalajangerneq taama pingaaruteqarluinnartigisoq qularnermik pilersitsiviussanngilaq. Namminiilivinnissamik aalajangertoqarpat inuiaat kalaallit Naalakkersuisunut piginnaatitsissusiinerat qularutissaanngilluinnassaaq. Naalakkersuisut tassaassapput namminiilivinnissamut suliap ingerlaqqinnerani inuiannut kalaallinut sinniisussat. Suliami tassanissaaq pingaaruteqarpoq Inatsisartut inissisimanerat qulaajassallugu. Taamaammallu tassa aalajangersakkami Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut periarfissaata sukutsitaasa tamarmik inatsisinut tunngasortaanik ataatsimiititaliaq nassuiaassaaq.

1. Inerniliinerup ilaa:

Ataatsimiititaliap inatsisitigut qulaajaanerata malitsigisaanik tunngavissarissaarluni kiisalu inatsisip periarfissarititaasa iluini aalajangiisoqarnissaa Inatsisartut Naalakkersuisullu sinnerlugit qularnaarneqassaaq. Suut pinngitsooratik aqqusaartariaqarnerisut namminiilivinnissamullu aqqu-taani suut inatsisitigut piumasaqaataassanersut erseqqissumik paatsuugassaangitsumillu paasisi-maneqalersimassaaq.

2. Inerniliinerup ilaa:

Suliap naqisimaneqanngitsumik, naapertuilluar-tumik kiisalu inuiannik kalaallinik akuutitsiviusumik ingerlanneqarsinnaanera qularnaarumallugu naalagaaffinngornissamik taasititsiner-mi inuiassuit inatsisaanni tunngavinnik ataatsimiititaliaq sukumiisumik misissuissaaq. Taamaaliornikkut inuiaat kalaallit kissaataasa taasititsiner-mi erser-sinneqarnissaa tunngavissiorneqassaaq. Kalaallit Nunaata najoqqutassat tamakku malittariaqar-pai namminiilivinneq pillugu inuiannik taasititsinerup eqqortumik akuerisaasumillu pinissaa qularnaarumallugu. Tamanna Namminersorneq pillugu

Inatsimmi § 21 naapertorlugu inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisinnaatitaanerannik piviusunngortitsiner-mut alloriarnerussaaq aalajangiisusoorujussuaq.

Inatsisartut Naalakkersuisullu tunngavissamik patajaatsumik illuinnaasiunngitsumillu siunner-suuteqassapput, taannalu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiannik taasititsiner-mi taasisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu nunanit tamalaanit akuerineqarsinnaassaaq. Taamalu namminiilivinneq naalagaaffinngornerlu pillugit inuiannik isumasiuiffiusumik taasititsinerup inatsisitigut atugassarititaasunik qanoq ittunik sinaakkuteqarluni ingerlanneqarsinnaanera ataatsimut naliliiffigineqassaaq.

3. Inerniliinerup ilaa

Suliap naqisimaneqanngitsumik, naapertuilluar-tumik kiisalu inuiannik kalaallinik akuutitsiviusumik ingerlanneqarsinnaanera qularnaarumallugu naalagaaffinngornissamik taasititsiner-mi inuiassuit inatsisaanni tunngavinnik ataatsimiititaliaq sukumiisumik misissuissaaq. Taamaaliornikkut inuiaat kalaallit kissaataata taasititsiner-mi ersersinneqarnissaa tunngavissiorneqassaaq. Kalaallit Nunaata najoqqutassat tamakku malittariaqar-pai namminiilivinneq pillugu inuiannik taasititsinerup eqqortumik akuerisaasumillu pinissaa qularnaarumallugu. Tamanna Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21 naapertorlugu inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisinnaatitaanerannik piviusunngortitsiner-mut alloriarnerussaaq aalajangiisusoorujussuaq.

Inatsisartut Naalakkersuisullu tunngavissamik patajaatsumik illuinnaasiunngitsumillu siunner-suuteqassapput, taannalu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiannik taasititsiner-mi taasisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu nunanit tamalaanit akuerineqarsinnaassaaq.

Taamalu namminiilivinneq naalagaaffinngornerlu pillugit inuiannik isumasiuiffiusumik taasititsinerup inatsisitigut atugassarititaasunik qanoq ittunik sinaakkuteqarluni ingerlanneqarsinnaanera ataatsimut naliliiffigineqassaaq.

4. Inerniliinerup ilaa

Inatsit tunngaviusussatut missiliut imarisamigut

naalagaaffiit tamat oqartussaaqataaffigisaasa tunngaviusumik inatsisaannut naapertuunnersoq § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliiffigissavaa, kiisalu inuiassuit inatsisaasigut piumasarineqartartunut nutaaliaasunut naapertuunnersoq naliliiffigissalugu. Inatsit Tunngaviusussatut missiliut oqaasertamigut inatsisilerinikkut atugaasartunik atuiiffiunersoq Ataatsimiititaliattaq naliliivigissavaa, tassungalu ilanngullugu nutserinermut naqqissugassanullu tunngasunik, inatsisinut tunngasunik, inatsimmut nassuiaatitaanik allanillu kaammattuuteqassalluni.

Tassalu kissaatigineqarpoq:

"Inatsit tunngaviusussatut missiliutip inatsisitigut teknikkikkullu naliliivigineqarnera, tassunga atatillugu naalagaaffinngornermut sulinerup imarisaa "

Tamatuma peqatigisaanik § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliivigissavaa Kalaallit Nunaata Danmark-illu isumaqatigiinniarnersa inernerattut missingiut naleqqussartariaqarumaarnersoq, pingaartumik Kiffaanngissuseqarluni Naalagaaffeqatigiittoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu.

Taamalu:

"Inatsimmut tunngaviusussamut missingiutip pigineqareersup suliniummut atatillugu nalilerneqarnera."

Ilanngussaq

§ 21 Isumalioqatigiissitamut suliakkiutissatut missiliut

Namminersornermut inatsimmi § 21-ikkut Kalaallit Nunaata Danmarkimit avissaarluni namminiilivinnissaanut danskit inatsisaatigut atugassarititaasut aalajangersarneqarput. Inatsisikkut aalajangersagaq taanna qassiinik politikkikkut, aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu pisussaaffinnik isumaliutersuutisaniillu sukumiisumik misissorneqartussanik suliarineqartussaniillu imaqarpoq.

Siunertaq

Ataatsimiititaliakut tassauna siunertaasoq tassaavoq Namminersorneq pillugu inatsimmi § 21-ip atorneqalerneratigut suliarineqalersussat inatsisitigut nassuiaasiussallugit. Aalajangiiniarnerup ingerlanerani alloriarfiit pisariaqartussat ataatsimiititaliamit misissorneqarlutillu nassuiarneqassapput, inatsisit atuuttut misisoqqissaarneqassallutik, kiisalu suliap ingerlaqqinnissaanut siunnersuusiussalluni. Kalaallit Nunaata namminiiliveratarnissaanut inatsisitigut sulinerup aqqissorluagaanissaa isertuaatsuunissaalu qularnaagassarissavaa.

Ataatsimiititaliap suliaasai

Ataatsimiititaliap qitiusunik qassiinik suliaasaqarpoq, tamarmik Kalaallit Nunaata namminiilivikkiaartoreranik naliliinermi pilersaarusernermilu pingaaruteqavissuusunik.

Ataatsimiititaliap inatsisitigut kiisalu tunngaviusumik inatsisitigut aalajangersakkat pisariaqartut oqimaalutassavai, soorlu Namminersornermut inatsimmi § 21 kiisalu tunngaviusumik inatsisissatut missiliut namminiilivinneq piviusungortinniarlugu alloriarnikkaarlugit qulaajassallugit. Tamatuma malitsigisaanik inatsisit atuuttut kiisalu inatsimmi tunngaviusumi aalajangersakkat, Kalaallit Nunaata naalagaaffittut namminersortutut inatsisitigut erseqqissunik atorluarsinnaasunillu tunngaveqarluni ingerlanissaanik qularnaarisussat misissorneqassapput.

Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p sukumiisumik nassuiarneqarnera

Ataatsimiititaliap suliaasaa tassaavoq § 21-p atorneqarnerani alloriarfiit tamakkerlugit nassuiaassallugit, tassungalu ilanngullugu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiaat kalaallit aalajangernerat qanoq ingerlassasoq nassuiarneqassaaq. Aalajangerneq taama pingaaruteqarlunnartigisoq qularnermik pilersitsiviussanngilaq. Namminiilivinnissamik aalajangertoqarpat inuiaat kalaallit Naalakkersuisunut piginnaatitsissusiinerat qularutissaanngilluinnassaaq. Naalakkersuisut tassaassapput namminiilivinnissamut suliap ingerlaqqinnerani inuiannut kalaallinut sinniisuusussat. Suliami tasanissaaq pingaaruteqarpoq Inatsisartut inissisimanerat qulaajassallugu. Taamaammallu tassa aalajangersakkami Kalaallit Nunaata namminiilivinnissamut periarfissaata sukutsitaasa tamarmik inatsisinut tunngasortaani ataatimiititaliap nassuiaassaaq.

Ataatsimiititaliap inatsisitigut qulaajaanerata malitsigisaanik tunngavissarissaarluni kiisalu inatsisip periarfissarititaasa iluini aalajangiisoqarnissaa Inatsisartut Naalakkersuisullu sinnerlugit qularnaarneqassaaq. Suut pinngitsooratik aqqusaartariaqarnersut namminiilivinnissamullu aqquataani suut inatsisitigut piumasaqaataassanersut erseqqissumik paatsuugassaangitsumillu paasisimaneqalersinnaassaaq.

Aningaasarsiornermut tunngassuteqartut

Suliap matuma aallarnerneqarnissaanik Inatsisartut aalajangernerat Kalaallit Nunaata namminiilivinnermini aningaasatigut atugassai imaluunniit Kalaallit Nunaata namminiilivinnerani Kalaallit Nunaata Danmarkillu akornani aningaasanut tunngasut qulaajarneqarnissaat peqqussutigineqanngilaq. Inatsisartut aalajangerneranni qitiutinneqartoq tassaavoq namminersornermut inatsimmi § 21-mut atatillugu suliap inatsisitigut qanoq aalajangersimasumik ingerlanissaa, inuiannik taasitsinermut tunngasut, kiisalu Inatsit tunngaviusussatut missiliummik naliliineq. Tassalu inatsisititut tunngasut

qiteritinneqarput. Naleqqutissaaq nunasiaasimanerup atorunnaarsinneqarnera pillugu inuiassuit inatsisaasigut qulaajaanermi nunasiaasimasup namminiilivinneranut atatillugu nunasiaateqarsimasup nunasiaataasimasullu akornanni aningaasanut tunngassuteqarsimasut sulilu atuuttut pillugit paasissutissat ilaassappata imaluunniit isiginiarneqassappata. Tamakku Ataatsimiititaliap nassuiaataani sukumiisumik nassuiartariaqassanngillat, kisiannili namminiivilikkiartorerup ingerlanerani kingusinnerusukkut sukumiinerusumik qallorneqarsinnaanngornissaannut naammattumik itisilerneqarsimassallutik.

Inuiannik taasitsisineq: Namminiilivinneq pillugu inuiannik taasitsisisarnerni nunat tamalaat tunngavigisartagaat

Suliap naqisimaneqanngitsumik, naapertuilluartumik kiisalu inuiannik kalaallinik akuutitsiviusumik ingerlanneqarsinnaanera qularnaarumallugu naalagaaffinngornissamik taasitsisinermi inuiassuit inatsisaanni tunngavinnik ataatsimiititaliaq sukumiisumik misissuissaaq. Taamaaliornikkut inuiaat kalaallit kissaataata taasitsisinermi ersersinneqarnissaa tunngavissiorneqassaaq. Kalaallit Nunaata najoqqutasat tamakku malittariaqarpai namminiilivinneq pillugu inuiannik taasitsisinerup eqqortumik akuerisaasumillu pinissaa qularnaarumallugu. Tamanna Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21 naapertorlugu inuiaat kalaallit namminneq aalajangiisinnaatitaanerannik piviusunngortitsinermut alloriarnerussaaq aalajangiisuusorujussuaq.

Inatsisartut Naalackersuisullu tunngavissamik patajaatumik illuinnaasiunngitsumillu siunnersuuteqassapput, taannalu Kalaallit Nunaata namminiilivinnissaanik inuiannik taasitsisinermi taasisinnaatitaaneq eqqarsaatigalugu nunanit tamalaanit akuerineqarsinnaassaaq.

Taamalu namminiilivinneq naalagaaffinngornerlu pillugit inuiannik isumasiuiffiusumik taasitsisinerup inatsisitigut atugassarititaasunik qanoq ittunik sinaakkuteqarluni ingerlanneqarsinnaanera ataatsimut naliliiffigineqassaaq.

Kalaallit Nunaanni Inatsit Tunngaviusaaq pillugu missiliummik naliliineq

Inatsit tunngaviusussatut missiliut imarisamigut naalagaaffiit tamat oqartussaaqataaffigisaasa inatsit tunngaviususaannut naapertuunnersoq § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliiffigissavaa, kiisalu inuiassuit inatsisaasigut piumasarineqartartunut nutaaliaasunut naapertuunnersoq naliliiffigissallugu. Inatsit tunngaviusussatut missiliut oqaasertamigut inatsisilerinikkut atugaasartunik atuiffiunnersoq Ataatsimiititaliaattaq naliliivigissavaa, tassungalu ilanngullugu nutserinermut naqqissugassanullu tunngasunik, inatsisinut tunngasunik, inatsimmut nassuiaatitaanik allanillu kaammattuuteqassalluni.

Tassalu kissaatigineqarpoq:

Inatsit tunngaviusussatut missiliutip inatsisitigut teknikkikkullu naliliivigineqarnera, tassunga atatillugu naalagaaffinngornermut sulinerup imarisaa.

Tamatuma peqatigisaanik § 21-mut Ataatsimiititaliap naliliivigissavaa Kalaallit Nunaata Danmarkillu isumaqatigiinniarnersa inernerattut missingiut naleqqussartariaqarumaarnersoq, pingaartumik Kiffaanngissuseqarluni Naalagaaffeqatigiittoqarsinnaanera eqqarsaatigalugu.

Taamalu:

"Inatsimmut tunngaviusussamat missingiutip pigineqareersup suliniummut atatillugu nalilerneqarnera."

Sulisoqarneq aningaasallu kiisalu allattoqarfeqarneq

Ataatsimiititaliaq sullinneqarsinnaaqqullugu suliaminillu ingerlatsisinnaaqqullugu § 21-mut Ataatsimiititaliap sulineranut aningaasanik immikkoortitsisoqarpoq. Aningaasanik immikkoortitsinikkut ataatsimiititaliap sukumiisumik pisariaqanngitsumik kinguarsarani sulinissaa qularnaarneqassaaq. Immikkoortitanut ilaassapput Ataatsimiititaliap ilaasortaasa Namminersorlutik Oqartussani atorfilunngitsut akissarsiasaat. Naalagaaffinngornissamat immikkoortortaqaq allattoqarfittut atuutissaaq. Suliassamat tassunga immikkoortortaqaq aningaasaliiffigineqartariaqarpoq suliassaaq taanna

immikkoortortap aningaasatigut atugassaani missingersuusiorneqarsimangimmat.

Aningaasanut inatsisissatut siunnersuummut 2025-moortumut aappassaaneernissaanut pingajussaaneernissaanulluunniit allannguutissatut siunnersuusiornissaq iluatsillugu ataatsimiitsitaliap aningaasalersornissaanut tunngasut Naalakkersuisut isummerfiginiarpaat.

§ 21-mut Ataatsimiititaliamut ilaasortat suliamut piginnaaneri isiginiarneqassapput, annermik inatsisilerinermut piginnaanillit, Kalaallit Nunaanni namminersornerneq pillugu inatsisip pilersinneqarnerani Kalaallit Nunaanniit peqataasimasut, kiisalu suliamut piginnaasallit § 21-ip aaqqissorneqarneqarnerani peqataasimasut.

Ataatsimiititaliap amerlanngitsuinnarnik ilaasortaqaarnissaa siunniunneqarpoq.

Ataatsimiititaliap sulinini nammineq aaqqissuutissavaa, sivilunerpaamillu ukiut marluk ingerlaneranni nassuiaammunik saqqummiussissasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Nalunaarusiaq una Suliakkiutissatullu missiliut tunngavigalugit, taakkulu Inatsisinut Ataatsimiitsitaliamit ilassilluarneqarpata, Naalakkersuisut §21 Isumalioqatigiissitamik pilersitsiniarput

Aallerfiit:

1. Kalaallit Nunaanni Namminersorneq Pillugu Inatsit nr. 473, 12. juni 2009

2. UPA2024/75 Namminersorneq pillugu Inatsimmi § 21-p atuutsilersinneqarnissaa siunertaralugu ataatsimiititaliamik pilersitsisoqarnissaanik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Kuno Fenckerimit saqqummiunneqartoq UPA2024/123: Inatsisartunut qinersinissamut atatillugu Naalagaaffinngornissaq pillugu isumasiuilluni innuttaasut taasitinneqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaat pillugu Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut Aqqalu C. Jerimiassenimit saqqummiunneqartoq pillugit Inatsisinut Ataatsimiititaliap siunnersuutit aappasaaneerneqarnerannut ISUMALIUTISSIISUTAA, 25.05.2024 (https://ina.gl/media/j1spgdaj/pkt75_123_fm2024_bf33_selvstyreloven_bet_2beh_kal.pdf)

3. Namminersorneq pillugu kalaallit qallunaallu isumalioqatigiissitaasa Kalaallit Nunaanni namminersornermik isumaliutissiissutaat, Oqaaseqaatini "Immikkoortoq 10.1 Namminiilivinnissamut periarfissat" April 2008

4. Tunngavik – Inatsit Tunngaviusussaq pillugu isumalioqatigiissitat, Tunngavik – Inatsit Tunngaviusussaq pillugu isumalioqatigiissitat, 2023

5. Free association naalagaaffiit akornanni suleqatigiinnermi periaasiuvoq, Naalagaaffiit Peqatigiit naalagaaffiit innuttanut pisussaaffiini nunasiaajunnaarsitsinermi saqqummertoq. Free association tassaavoq naalagaaffiit marluk (aappaa nunasiaataasimasoq, aappaalu amerlanertigut nunasiaateqarsimasutut pissaanilik) ileqqussaq naapertorlugu isumaqatigiissusiornermi suleqatigiinneq nunasiaateqarsimasutut pissaanilik nunasiaataasimasumut akisussaaffinnik ikiuukkajuppoq, nunasiaataasimasup suliarinninnissaminut pisinnaangikkaangat. Free associationitut suleqatigiinnermi aalajangersakkat suliarineqartarput naalagaaffiit marluk akornanni isumaqatigiinnikkut.

